

על מגורים וגירים
הרב נעם פרל

וישב יעקב בארץ מגורי אביו בארץ כנען (בראשית לז, א)

אברהם גייר גירים,
זה הוא שכתוב – "ויקח אברם את שרי אשתו... ואת הנפש עשו בחרן",
אמר רבי אלעזר בשם רבי יוסי בן זימרא – אם מתכנסין כל באי העולם לבראות אפילו יתוש אחד
אינן יכולין ואת אומר ואת הנפש אשר עשו בחרן?
אלא אלו הגרים שגייר אותם אברהם
ולמה אמר עשו ולא אמר גיירו?
ללמדך שכל מי שהוא מקרב את הגר, כאלו בראו,
תאמר אברהם היה מגייר ושרה לא היתה מגיירת
תלמוד לומר "ואת הנפש אשר עשו בחרן" "אשר עשה" אין כתיב כאן אלא "אשר עשו",
אמר רבי חוניא - אברהם היה מגייר את האנשים ושרה מגיירת את הנשים,
ומה תלמוד לומר "אשר עשו"?
אלא מלמד שהיה אברהם אבינו מכניסן לתוך ביתו ומאכילן ומשקן ומקרבן ומכניסן תחת כנפי
השכינה,
יעקב גייר גירים שכתוב "ויאמר יעקב אל ביתו ואל כל אשר עמו הסרו את אלהי הנכר אשר
בתכם... ויתנו אל יעקב את כל אלהי הנכר אשר בידם".
ביצחק לא שמענו. והיכן שמענו?
רבי יצחק ושנו לה משום רבי הושעיא הגדול בשם ר' יהודה בר סימון -
כאן כתוב "וישב יעקב בארץ מגורי אביו" מה הוא "מגורי אביו" - מגיורי אביו.
(בראשית רבה פד, ד)

את הפסוק העוסק בהתיישבותו הקבועה של יעקב בארץ מעביר מדרשנו מן ההיבט הגיאוגרפי להיבט
הרוחני. יעקב אבינו אינו חוזר רק לתא השטח בו מתהלכים, מתגוררים, חופרים ואף זורעים אבותיו
כגרים ארעיים וחריגים אלא חוזר הוא אל עיקר פועלם הניסתר של האבות - מפעל הגיור והפצת
האמונה המחודשת והחדשנית בקב"ה אשר מלא כל הארץ כבודו - "וישב יעקב בארץ מגורי אביו"
מה הוא "מגורי אביו" - מגיורי אביו.
משזיהה המדרש את המשמעות הנסתרת בתיאור חזרת יעקב לכנען, התנעה מחדש של מפעל
הגיור ההמוני בו פתחו אבותיו. פונה המדרש לתאר את משמעותו של הגיור, דרכיו והזכות הגדולה
להיות מן המלווים אותו ונוטלים בו חלק.
מלמדת אותנו התורה בתיאור עלית אברהם ארצה כי 'גיירת' - בראת', גיור אדם שקול לבריאתו
מחדש והידמות לקב"ה, בורא האדם, בכבודו ובעצמו - זה הוא שכתוב – "ויקח אברם את שרי
אשתו... ואת הנפש אשר עשו בחרן", אמר רבי אלעזר בשם רבי יוסי בן זימרא – אם מתכנסין כל
באי העולם לבראות אפילו יתוש אחד אינן יכולין ואת אומר ואת הנפש אשר עשו בחרן? אלא
אלו הגרים שגייר אותם אברהם.
שמה תאמר כי רגע הגיור הנו הקובע ומרגע קבלת תעודת הגיור הפסדנו את הזכות הגדולה
שבבריאת הגר, מטעים המדרש ואומר כי תעודת הגיור הנה רק תחילת הדרך, מתן ההזדמנות
ופתיחת הדלת, משמעותה של התעודה וחלוקתה תלויה בהמשך תהליך התערות והתאקלמות הגר
בקהילתנו ובאומתנו ולפיכך גם המקרב גר לביתו, לליבו, בדיבורו ובחיוכו הנו שותף שווה זכויות
בבריאתו - ולמה אמר עשו ולא אמר גיירו? ללמדך שכל מי שהוא מקרב את הגר, כאלו בראו.
קרוב גרים, מבאר המדרש, חייב להיות עסק משפחתי ולא שיגעון פרטי, קרוב גרים חייב להציג בפני
הגר מכלול חיים שלם ולא מקטעים מנותקים שכן אדם שלא גדל בהוויה יהודית אינו יכול להשלים את
החללים והחוסרים מתוך הקשרם שכלל אינו מוכר לו, לפיכך - תאמר אברהם היה מגייר ושרה לא
היתה מגיירת תלמוד לומר "ואת הנפש אשר עשו בחרן" "אשר עשה" אין כתיב כאן אלא "אשר
עשו".
עתה מתמקד ומתפקס המדרש על תוכנית הגיור בביתם של אברהם ושרה. מסביר המדרש כי גיור
גברים וגירוי נשים מפעלים שונים בתכלית הם לא יוכל גבר לעצב את עולמה הרוחני של גיורת ולא
תוכל אישה לבסס את עולמו הרוחני של הגר. חייב הגר להתקרב ולהתעצב לאור 'שפת הגבריות
היהודית' והגירות ב'שפת הנשיות היהודית' - אמר רבי חוניא - אברהם היה מגייר את האנשים
ושרה מגיירת את הנשים.

גם את סדר פעולות קרוב הגרים מלמדנו המדרש בשם אברהם אבינו מיסד תנועת הגיור. מבהיר המדרש כי 'יהדות מוכרים עם אוכל' או בהבנה מעמיקה יותר – הגר חייב להפנים כי היהדות נובעת מתוך החיים ומתוך העולם הגשמי ולא מתוך מלחמה, הכחשה או כניעה להם כבשאר דתות ואמונות - ומה תלמוד לומר "אשר עשו" ? אלא מלמד שהיה אברהם אבינו מכניסן לתוך ביתו ומאכילן ומשקן ומקרבן ומכניסן תחת כנפי השכינה.

את מפעל הגיור ממשיכים האבות כולם יעקב מיד עם שובו מחרן - יעקב גייר גיורים שכתוב "ויאמר יעקב אל ביתו ואל כל אשר עמו הסרו את אלהי הנכר אשר בתכם ... ויתנו אל יעקב את כל אלהי הנכר אשר בידם". ואפילו יצחק, העולה התמימה, הנפעל שבאבות ואיש האדמה שבהם - ביצחק לא שמענו. והיכן שמענו ? רבי יצחק ושנו לה משום רבי הושעיא רבה בשם ר' יהודה בר סימון - כאן כתוב "וישב יעקב בארץ מגורי אביו" מה הוא "מגורי אביו" - מגיורי אביו. אף אנו ביחידים, משפחות, קהילות וציבור איננו יכולים שלא להיות שותפים פעילים ב